

Dorpsprogramma Barger-Compascuum

2012–2017

Emmen Revisited is de naam van het samenwerkingsverband van de gemeente Emmen, de wooncorporaties Domesta, LefierZuidoostDrenthe en Woonservice, bewoners en andere organisaties die zich inzetten voor wijken en dorpen in de gemeente Emmen.

Voorwoord

CONCEPT

Het dorpsprogramma Barger-Compasuum in hoofdlijnen

In dit dorpsprogramma staat waaraan bewoners en organisaties in Barger-Compasuum de komende jaren willen werken om de woon- en leefkwaliteit in het dorp te verhogen. Met dit programma ligt er een gezamenlijk beeld van bewoners en organisaties op wat er in Barger-Compasuum te doen staat.

Bij het dorpsprogramma hoort een aparte dorpsanalyse, die de onderlegger voor het programma vormt.

Waarin onderscheidt Barger-Compasuum zich?

Sterke punten heeft Barger-Compasuum in het verenigingsleven, de sociale veiligheid en de kwaliteit van het openbare gebied. Een niet te onderschatten sterk punt ligt daarnaast ook in het meedenken én meedoen van actieve bewoners in het dorp. In eerdere dorpsontwikkelingstrajecten ('DOP', 'MP4') hebben het dorp én de organisaties ervaren dat samenwerking met elkaar ook echt resultaat heeft. Het gerenoveerde dorpscentrum is een tastbaar bewijs van die samenwerking.

Wat zijn de aandachtspunten?

Maar ondanks deze historie van samenwerking en dorpsverbetering zijn er nog steeds zaken die vragen om verbetering. Dé verbeterthema's voor Barger-Compasuum zijn de ontwikkeling van kinderen en de kwaliteit van de maatschappelijke accommodaties. Daarnaast speelt voor het dorp de toekomstige bevolkingsontwikkeling. Barger-Compasuum loopt de komende jaren sterk terug in inwonertal en het dorp vergrijsst. Dit betekent dat het draagvlak voor woningen en voorzieningen vermindert. Dit vraagt om een antwoord vanuit het dorp. Aan welke zaken moet worden gewerkt om de leefbaarheid ook in tijden van krimp overeind te houden?

De drie toekomstthema's

In de thema's krimp en ontgroening/vergrijzing, ontwikkeling van kinderen en kwaliteit van de accommodaties liggen voor Barger-Compasuum de grote uitdagingen voor de toekomst. Dit programma geeft de aanzet om die uitdagingen in concrete actie om te zetten.

WONEN

VERTREK UIT BARGER-COMPASCUUM

Dorpsanalyse

Er vertrekken relatief veel bewoners uit Barger-Compasuum. Dit geldt vooral voor jongeren tussen de 20 en 24 jaar, bewoners tussen de 25 en 39 jaar en bewoners ouder dan 75 jaar. De reden(en) achter dit vertrek zijn niet bekend. Deze verhuizingen versterken de krimp die toch al in het dorp plaatsvindt. Het is goed om meer inzicht te krijgen in het waarom van deze verhuizingen, om vervolgens de juiste actie te kunnen ondernemen.

Doel: bewoners meer binden aan Barger-Compasuum

Maatregelen:

- onderzoeken van de redenen van vertrek, onder de bewoners die het dorp hebben verlaten ('exit-onderzoek')
 - gezamenlijk trekken van conclusies uit dit exit-onderzoek
-

WONEN

AFSTEMMING WONINGAANBOD OP DE VRAAG

Dorpsanalyse

Er zijn verschillende beelden in het dorp over problemen en onevenwichtigheden op de woningmarkt:

- onder een aantal ouderen in het dorp is er vraag naar specifieke ouderenwoningen in het centrum van het dorp
- onder een aantal jongeren is er vraag naar geschikte woningen voor starters
- er lijken te veel koopwoningen en te grote/dure bouwkavels in het dorp te zijn
- er zijn twijfels bij het dorp of er voldoende huurwoningen in het dorp zijn, de corporatie stelt echter dat er, ondanks de vermindering van het aanbod van huurwoningen in de afgelopen jaren, sprake is van een blijvend ontspannen huurmarkt (en worden zelfs nog huurwoningen verkocht om voldoende vraag over te houden)
- een aantal huurwoningen is te gehorig en koud en te weinig duurzaam/ energiezuinig; verder is het aanbod van huurwoningen van de corporatie te weinig bekend in het dorp
- er is nog geen zicht op de kwantitatieve woningbehoefte in de komende jaren

Deze signalen en beelden wijzen op een mogelijk onvoldoende afstemming van het woningaanbod op de vraag. Meer zicht hierop is nodig om de juiste acties te ondernemen..

Doel: betere aansluiting van het aanbod van woningen (kwantitatief én kwalitatief) op de vraag

Maatregelen:

- met ouderen in het dorp bespreken van hun woonbehoeften
 - met jongeren bespreken van hun ideeën over geschikte starterswoningen
 - aanbieden van gesplitste bouwkavels
 - nader onderzoek naar het gewenste strategisch voorraadbeleid ten aanzien van de sociale huurwoningen
 - opwaarderen/verbeteren van huurwoningen naar energielabel C
 - beter communiceren over de beschikbare huurwoningen in het dorp
 - vertalen van de toekomstige bevolkingsontwikkeling in een prognose van de woningbehoefte, uitgesplitst in koop- en huurwoningen
-

CONCEPT

WOONOMGEVING

OPENBARE RUIMTE

Dorpsanalyse

In het verlengde van het Dorpsontwikkelingsplan Barger-Compascuum is er de afgelopen tijd veel in het dorp gebeurd. Het dorpscentrum is ingrijpend verbeterd en er wordt gewerkt aan grotere projecten, zoals de aanpak van de visvijver en het hoogveenkerkhof. Met deze ingrepen kan de openbare ruimte in het dorp in zijn algemeenheid als een sterk punt worden gekwalificeerd. Desondanks blijft het belangrijk om alert te zijn en te blijven op resterende verbeterpunten in (het beheer van) de woonomgeving en de openbare ruimte om de kwaliteit op peil te houden. .

In de dorpsanalyse is een aantal (kleinere) verbeterpunten voor het openbaar vastgesteld, bij nadere inspectie komen wellicht nog andere naar voren

Verder wordt onderkend dat Barger-Compascuum onbenutte ontwikkelingsmogelijkheden heeft op het gebied van toerisme en recreatie (o.a. wandelmogelijkheden en toeristisch interessante plekken) en dat het goed zou zijn om hierin meer initiatieven te nemen

Doel: behoud van de kwaliteit van de woonomgeving

Maatregelen:

- nader vaststellen door middel van een schouw van de knelpunten op het gebied van groen, grijs en veiligheid
 - aanpakken van de geconstateerde knelpunten op het gebied van groen, grijs en veiligheid, en hierbij zoeken naar een integrale aanpak ten aanzien van de knelpunten en de samenwerking tussen de partijen
 - versterken van de zelfwerkzaamheid van bewoners in het openbaar gebied
 - stimuleren van de ontwikkeling en het gebruik van toeristisch interessante voorzieningen
-

SOCIAAL KLIMAAT

DORPSIDENTITEIT

Dorpsanalyse

Bewoners in Barger-Compasuum leven steeds meer in verschillende 'werelden' en gesloten verbanden, die onderling weinig samenhang vertonen. Verder kampen een aantal bewoners met een negatief zelfbeeld. Ook bestaat bij een aantal bewoners het beeld dat het dorp bij de buitenwereld een laag imago heeft.

Doel: sterkere dorpsidentiteit

Maatregelen:

- versterken van de trots van bewoners
 - opsporen en meer gebruik maken van de talenten van bewoners
 - vergroten van de samenhang tussen oud- en nieuwkomers
 - versterken van het imago van Barger-Compasuum
-

SOCIAAL KLIMAAT

ONTWIKKELING KINDEREN

Dorpsanalyse

Een belangrijk deel van de kinderen in het dorp heeft zodanige achterstanden op het gebied van taalvaardigheid en sociale vaardigheden dat er veel onderwijsinspanning nodig is om deze achterstanden in te lopen. Bovendien leven veel kinderen bewegingsarm. Doordat een aantal ouders hulp mijden, bereiken initiatieven voor opvoedingsondersteuning geregeld niet die ouders waarom het gaat. Belangrijke kindvoorzieningen zijn inmiddels uit het dorp vertrokken of staan onder druk. Een aanmerkelijk deel van de kinderen krijgt voor hun vierde jaar geen enkele vorm van voorschoolse opvang (kinderopvang, peuterspeelzaal).

Doel: betere ontwikkelingsmogelijkheden van kinderen

Maatregelen:

- versterken van de opvoedingsondersteuning
 - verbeteren van de taal- en sociale vaardigheden van kinderen
 - bevorderen van sport en beweging voor kinderen
 - ontwikkelen van een doorlopende ontwikkelingslijn van kinderen
-

SOCIAAL KLIMAAT

GEZONDHEID

Dorpsanalyse

Alcohol en overgewicht komen veel voor en mensen bewegen te weinig. De problemen spelen bij oud en jong.

Sportverenigingen in het dorp hebben problemen met het vinden van voldoende bestuurskader en vrijwilligers.

Positief is de aanleg van een multifunctioneel sportveld in het dorp. Ook liggen er kansen om het tennis nieuw leven in te blazen.

Doel: betere gezondheid van volwassenen en kinderen

Maatregelen:

- bevorderen van sport en beweging
 - stimuleren van gezonder eet- en drinkgedrag
 - stimuleren van het gebruik van het multifunctionele sportveld
 - nieuw leven inblazen van het tennis
 - ondersteunen van sportverenigingen
-

SOCIAAL KLIMAAT

DORPSECONOMIE

Dorpsanalyse

De omzet van lokale ondernemers staat onder druk door krimp, vergrijzing en toenemende mobiliteit van bewoners. Met het oog op de werkloosheid in het dorp (7,1%) is meer werkgelegenheid wenselijk. Mogelijkheden daartoe liggen wellicht in het Rundedal, in het Veenpark en in nieuw te ontwikkelen toeristisch-recreatieve voorzieningen (bijvoorbeeld de nieuwe vaarbinding Erica-Ter Apel).

Doel: versterken van de dorpseconomie

Maatregelen:

- stimuleren van de ondersteuning van en de samenwerking tussen de lokale ondernemers
 - onderzoeken van de economische potenties van het Rundedal en het Veenpark en van nieuw te ontwikkelen toeristisch-recreatieve voorzieningen
-

SOCIAAL KLIMAAT

VERENIGINGSLEVEN

Dorpsanalyse

Verenigingen werken weinig samen, hebben steeds meer moeite om bestuurskader en vrijwilligers te vinden en communiceren onvoldoende over hun activiteiten.

Doel: versterken van het verenigingsleven

Maatregelen:

- stimuleren van de ondersteuning van en de samenwerking tussen de verenigingen
 - stimuleren van bewoners om actief te worden in de verenigingen
 - beter communiceren over de activiteiten die de verenigingen organiseren
-

VOORZIENINGEN

KINDVOORZIENINGEN

Dorpsanalyse

Door de afname van het aantal kinderen vermindert de vraag naar de kindvoorzieningen: basisonderwijs, kinderopvang en peuterspeelzaal. De peuterspeelzaal en kinderopvang moeten alle zeilen bijzetten om voldoende kinderen te trekken. Gemeentelijk beleid ten aanzien van voorzieningen in het algemeen – en in het bijzonder kindvoorzieningen – is om deze op een bovenlokaal niveau af te wegen.

Doel: betere aansluiting van het aanbod van kindvoorzieningen op de vraag

Maatregelen:

- ontwikkelen van een visie over de toekomst van de kindvoorzieningen
 - stimuleren van het gebruik van de huidige kinderopvang en peuterspeelzaal
-

VOORZIENINGEN

MAATSCHAPPELIJK ACCOMMODATIEAANBOD

Dorpsanalyse

Het aanbod van maatschappelijke accommodaties is kwantitatief gezien ruim, maar de kwaliteit van de gebouwen schiet tekort. Zeker voor de toekomst wordt de kwaliteit van de gebouwen een steeds groter probleem. De huidige situatie vraagt om een tweesporenaanpak:

1. een visie voor de lange termijn, met daarbij de vraag naar de haalbaarheid van een multifunctionele accommodatie in het dorp.
2. oplossing van een aantal concrete knelpunten.

Op dit moment liggen de grootste knelpunten in:

- De Collink, met een groot aantal verbeterpunten
- Het gebouw van de carnavalsvereniging ('t Stiekelzwien'), is in zeer slechte staat
- De gymzaal en de kleedruimtes van de sportverenigingen zijn in slechte onderhoudsstaat, maar moeten nog wel een jaar of tien mee

Doel: betere aansluiting van het accommodatieaanbod op de vraag

Maatregelen:

- ontwikkelen van een visie op de toekomst van de bestaande accommodaties, met daarbij ook de vraag van de haalbaarheid van een multifunctionele accommodatie
- maken van verbeterplannen voor de korte termijn voor De Collink, de carnavalsvereniging, de gymzaal en de kleedruimtes van de sportverenigingen

VOORZIENINGEN

OUDERENZORG

Dorpsanalyse

Een aantal ouderen uit het dorp vinden een intramurale zorgvoorziening in het dorp zeer wenselijk. Dit om te voorkomen dat mensen naar een grotere kern moeten verhuizen wanneer de zorgbehoefte stijgt.

Voor zorgaanbieders is Barger-Compasuum echter te klein voor een intramurale zorgvoorziening. Wel is er vanuit aanbieders in principe ruimte en mogelijkheid voor een combinatie van dagopvang, thuiszorg en andere zorg- en welzijnsfuncties. Een aantal ouderen in het dorp hebben hieraan ook de behoefte uitgesproken.

Inmiddels ligt er een initiatief van een zorgaanbieder waarbij sociale en AWBZ-geïndiceerde opvang gezamenlijk worden aangeboden, wellicht in combinatie met nader uit te werken zaken als bewegingsactiviteiten, maaltijdvoorziening en een zorgsteunpunt. Aandachtspunt bij deze ontwikkelingen is de overgang van de dagopvangfunctie van de AWBZ naar de WMO, waarmee deze functie een gemeentelijke verantwoordelijkheid wordt.

Doel: betere aansluiting van het aanbod van ouderenzorg bij de vraag

Maatregelen:

- ontwikkelen van een plan voor sociale en geïndiceerde dagopvang voor ouderen
- ontwikkelen van een plan voor extra ondersteunende zorg- en welzijnsfuncties voor ouderen

SAMENWERKEN IN BARGER-COMPASCUUM

Het verbeteren van de kwaliteit van Barger-Compasuum vraagt om een intensieve samenwerking tussen bewoners en organisaties. In Barger-Compasuum constateren we ten aanzien van die samenwerking:

- Barger-Compasuum heeft vanuit het verleden een sterke cultuur van initiatieven vanuit het dorp met veel zelfredzaamheid en zelfwerkzaamheid van bewoners
- In het bijzonder een aantal 'dorpsprofessionals' voelt zich sterk betrokken bij de toekomst van hun dorp
- Organisaties zien Barger-Compasuum als een actief en positief dorp dat heel goed voor zichzelf weet te zorgen
- Door projecten als DOP en MP4 ligt er inmiddels een langjarige en goede samenwerkingstraditie tussen het dorp en de organisaties

Voor een verdere verbetering van de samenwerking zijn twee zaken van belang. In de eerste plaats zal er vanuit de terugtrekkende rol van de overheid steeds meer gevraagd worden van de bewoners van het dorp. Nog meer dan nu zullen de bewoners worden gevraagd om mee te denken, mee te doen en misschien ook wel mee te betalen.

Verder is van belang de rolontwikkeling van Plaatselijk Belang. Daarbij verschuift de traditionele representerende rol van Plaatselijk Belang – als vertegenwoordiger van 'de' mening van 'de' bewoners – in de richting van een procesrol richting de bewoners, met daarbij de bijzondere opgave om zoveel mogelijk bewoners te betrekken en motiveren voor de verbetering van het dorp. Te constateren valt dat Plaatselijk Belang Barger-Compasuum, mede vanuit de samenwerkingservaring van de afgelopen jaren, al een flinke stap in deze doorontwikkeling heeft doorgemaakt. In haar nieuwe procesrol zal Plaatselijk Belang zich verder, als lid van het Dorpsteam Barger-Compasuum, richten op de monitoring en bewaking van het dorpsprogramma, samen met de organisaties.

Doel: versterken van de inbreng van de bewoners en de samenwerking tussen bewoners en organisaties

Maatregelen:

- vergroten van de bijdrage van bewoners aan de ontwikkeling van het dorp
- vergroten van de samenwerking tussen organisaties en bewoners
- doorontwikkelen van de procesrol van Plaatselijk Belang

ONDERTEKENING

Onderstaande partijen, de kernpartners van Emmen Revisited in Barger-Compasuum, spreken uit:

- zich achter de doelen en maatregelen in het dorpsprogramma van Barger-Compasuum te stellen
- en naar vermogen bij te dragen aan de realisering hiervan

Barger-Compasuum, datum

A.J. Sleeking, wethouder Gemeente Emmen

E. Bel, directeur-bestuurder Lefier ZuidoostDrenthe

H. Pijnaker, voorzitter Plaatselijk Belang Barger-Compasuum

Bijlage: werkwijze Emmen Revisited

Emmen Revisited is een unieke samenwerking tussen mensen en organisaties die zich inzetten voor de wijken en dorpen in de gemeente Emmen. De kernpartners hierbij zijn de gemeente, wooncorporaties en bewonersorganisaties. Deze partners hebben met elkaar het samenwerkingsverband Emmen Revisited opgezet. In de ruim tien jaar dat het samenwerkingsverband bestaat is een passende werkwijze bedacht voor wijk- en dorpsontwikkeling. Momenteel wordt in twaalf wijken en dorpen volgens de ER-werkwijze gewerkt en er is besloten om deze uit te breiden naar de hele gemeente.

Wijk- en dorpsprogramma's: inspiratiebron voor beweging en energie

In wijk- en dorpsprogramma's wordt vastgelegd wat de verschillende partijen samen willen bereiken. Het opstellen van de programma's geeft een gezamenlijke inhoudelijke focus ('de neuzen in dezelfde richting') en versterkt de netwerken tussen overheid, maatschappelijke organisaties en bewoners in de wijken en dorpen. Het komen tot gezamenlijke doelen is een wezenlijk onderdeel van het ontwikkelen van de programma's. Als deze gezamenlijke doelen zijn geformuleerd, ligt er een goede basis om af te spreken welke partijen welke bijdragen gaan leveren aan het bereiken van deze doelen. Op die manier komt er een samenhangend pakket van projecten en activiteiten van de grond.

De wijk- en dorpsprogramma's, waarin de gezamenlijke doelen en maatregelen van alle partijen beschreven staan, vormen daarmee het uitgangspunt voor wat de partijen in de wijken en dorpen gaan doen.

De doelen in de programma's gelden voor een periode van vijf jaar. Steeds gaat het om gemeenschappelijke doelen. Alle partijen in de wijken en dorpen (inwoners, dorpskenners en organisaties) herkennen zich hierin. Partijen zien in de doelen een gezamenlijk kompas voor datgene dat ze willen bereiken. Omdat de doelen richtinggevend zijn voor de toekomst van de wijken en dorpen, worden ze vastgelegd in het dorpsprogramma en formeel ondertekend door de kernpartners van Emmen Revisited.

Uitvoeringsagenda: aan de slag met activiteiten, projecten en ontwikkelopgaven

De vastgestelde doelen en maatregelen in het dorpsprogramma zijn vertaald in concrete én haalbare activiteiten, projecten en ontwikkelopgaven. Onder het motto 'een ieder draagt bij aan de doelen voor zover binnen zijn/haar mogelijkheden ligt' is in de programmavoortgang vastgesteld welke partijen zich waarvoor inzetten. Daarmee is in de uitvoeringsagenda de bijdrage van alle partijen aan het dorpsprogramma Weerdinge geconcretiseerd.

De uitvoeringsagenda dient als stuurinstrument van het lokale team (wijk- of dorpssteam) voor de bewaking van de programmavoortgang. De uitvoeringsagenda is permanent in ontwikkeling. Het lokale team draagt daarbij zorg voor de actualisatie, zodanig dat op elk moment de juiste dingen worden gedaan om het dorpsprogramma te realiseren.

Wijk- en dorpsprogramma: drie processtappen

Bij het opstellen van een wijk- en dorpsprogramma zijn drie processtappen te onderscheiden:

de analysefase (inventarisatie en diagnose);

de fase van het formuleren van doelen en maatregelen;

de fase van het formuleren van activiteiten, projecten en ontwikkelopgaven.

Analysefase

De analysefase is gebaseerd op de drie elementen dorpsbeleving, plannen en beleid van organisaties en reeds beschikbaar cijfer- en onderzoeksmateriaal. Op basis hiervan wordt vastgesteld wat er in een wijk of dorp aan de hand is. Wat zijn de sterke en zwakke punten? Voor welke bedreigingen moeten we oppassen? Maar ook: welke kansen liggen er in een gebied?

Fase van het formuleren van doelen en maatregelen

In deze fase wordt door de kernpartners gezamenlijk de ontwikkelrichting van het gebied voor de komende vijf jaar vastgesteld. De kernpartners committeren zich hierbij niet aan de uitvoering. Deze is en blijft een verantwoordelijkheid van de organisaties zelf. Niet alleen van de kernpartners, maar ook van andere partijen (organisaties én bewoners).

Fase van het formuleren van activiteiten, projecten en ontwikkelopgaven

Hierbij dienen alle partijen in de wijken en dorpen aan te geven welke zaken zij op zich willen nemen, die bijdragen aan de gestelde doelen en maatregelen in het programma voor het gebied. Dan ook komt de inzet van middelen (geld en menskracht) aan de orde en wordt vastgesteld welke partijen welke projecten en activiteiten oppakken, waarmee partijen dan ook de verantwoordelijkheid dragen voor de voortgang en financiering ervan.

Lokale teams: de spinnen in het lokale net

De lokale teams (wijk- /dorpssteams) bestaan uit vertegenwoordigers van de gemeente, de corporatie(s), de bewonersorganisaties, Sedna en de politie. Deze teams spelen een essentiële rol in het functioneren van de wijk- en dorpsprogramma's. Om te beginnen hebben zij een belangrijke rol in het opstellen ervan, samen met het programmabureau Emmen Revisited. Verder zijn de teams

verantwoordelijk voor het vertalen van de doelen en maatregelen in het programma, in een haalbare uitvoeringsagenda. Vervolgens monitoren en bewaken de teams de afgesproken doelen en activiteiten. Indien nodig plegen zij interventies wanneer zaken niet naar wens verlopen. Tenslotte rapporteren de wijk- en dorpssteams over de voortgang van de programma's aan het Managementoverleg Lokaal Akkoord Emmen. Aldus is sprake van een afgeronde planning- en controlecyclus die de wijk- en dorpsprogramma's verbindt met de beleidsvoering van de partnerorganisaties van Emmen Revisited.

CONCEPT